

Metodické pokyny

k vyplňaniu formulára pre ex post hodnotenie opatrení s vplyvom na podnikateľské prostredie vyplývajúcich z nelegislatívnych materiálov

Informácie k bodom 1 a 2 formulára

V bode 10.10. jednotnej metodiky sa s účinnosťou od 31. marca 2023 ustanovuje, že ex post hodnotenie opatrení s vplyvom na podnikateľské prostredie vyplývajúcich zo schválených nelegislatívnych materiálov vykoná orgán verejnej moci, ktorý bol predkladateľom príslušného nelegislatívneho materiálu. Predkladateľ nelegislatívneho materiálu, ktorého obsahom sú opatrenia s vplyvom na podnikateľské prostredie, ktoré je preto potrebné ex post zhodnotiť, je **gestorom ex post hodnotenia** týchto opatrení.

Ex post hodnotenie sa odporúča **vykonať spoločne** v tom istom formulári k viacerým opatreniam s vplyvom na podnikateľské prostredie, ktoré je vhodné hodnotiť vo vzájomných súvislostiach, najmä ak sú navzájom súvisiace vzhľadom na dosiahnutie spoločného/rovnakého cieľa, a to bez ohľadu na to, či ide o opatrenie legislatívneho charakteru alebo nelegislatívneho charakteru.

Uvedú sa všetky požadované informácie odkazujúce na ex ante štádium hodnoteného opatrenia s vplyvom na podnikateľské prostredie. Ak informáciu nie je možné uviesť z dôvodu, že hodnotené opatrenie nebolo predmetom tohto ex ante štádia, uvedie sa „Nie je.“ Pri vykonávanom právnom predpise, ktorý nie je predmetom schvaľovania vládou Slovenskej republiky, je potrebné, aby internetový odkaz na portál Slov-lex obsahoval jeho aktuálne znenie (vrátane doložky vybraných vplyvov a analýz vplyvov), teda aby odkazoval na štádium schválenia jeho návrhu ministrom, vedúcim, predsedom alebo riaditeľom ostatného ústredného orgánu štátnej správy alebo vedúcim iného orgánu. Pri opatrení, ktoré bolo schválené ako poslanecký návrh zákona sa uvedie aj internetový odkaz na právny predpis, ktorého je obsahom, v štádiu schvaľovania stanoviska vlády Slovenskej republiky k poslaneckému návrhu zákona na rokovaní vlády Slovenskej republiky a tiež číslo legislatívneho procesu na portáli Slov-Lex v štádiu prípravy stanoviska vlády Slovenskej republiky k poslaneckému návrhu zákona. Ak bolo opatrenie schválené ako poslanecký pozmeňujúci alebo doplňujúci návrh k vládnomu návrhu zákona (resp. jeho prostredníctvom), uvedie sa aj internetový odkaz na hodnotený právny predpis v štádiu schválenia vládneho návrhu zákona na rokovaní vlády Slovenskej republiky.

Pri opatrení s vplyvom na podnikateľské prostredie schválenom ako poslanecký pozmeňujúci alebo doplňujúci návrh alebo ako poslanecký návrh zákona, sa ex post hodnotenie v bode 4 tohto formulára (náklady ex post verzus náklady ex ante) vykonáva v porovnaní s hodnotením zaslaným Ministerstvu hospodárstva SR podľa bodu 6.7. alebo 6.8. jednotnej metodiky (aktuálna verzia časti 3.1 Náklady regulácie analýzy vplyvov na podnikateľské prostredie).

V informácii o období vykonania ex post hodnotenia gestor ex post hodnotenia uvedie obdobie (mesiac a kalendárny polrok), v ktorom sa vykonáva ex post hodnotenie (*napr. apríl, máj/2024*). Podľa bodu 10.10. jednotnej metodiky ex post hodnotenie sa vykoná v lehote, ktorú

si gestor ex post hodnotenia (predkladateľ nelegislatívneho materiálu, ktorého obsahom sú hodnotené opatrenia s vplyvom na podnikateľské prostredie) stanovil v bode 8. Preskúmanie účelnosti doložky vybraných vplyvov k tomuto nelegislatívnemu materiálu (v ex ante štádiu). Uvedie sa preto aj takto pôvodne stanovený termín ex post hodnotenia (v doložke vybraných vplyvov k nelegislatívnemu materiálu, ktorého obsahom je hodnotené opatrenie) a ak je rozdiel medzi pôvodne stanoveným termínom ex post hodnotenia a jeho skutočným termínom, uvedie sa aj odôvodnenie tohto rozdielu. (napr. účinky opatrenia s vplyvom na podnikateľské prostredie sa ešte naplno nemohli prejavíť v pôvodne stanovenom termíne, a to z nasledujúcich dôvodov...).

Informácie je potrebné uvádzať zrozumiteľným a jednoznačným vyjadrením.

Ak vznikli významné rozdiely medzi informáciami uvádzanými v súvislosti s ex ante vplyvmi hodnoteného opatrenia (týka sa opatrenia s vplyvom na podnikateľské prostredie legislatívneho charakteru) v schválenom nelegislatívnom materiáli, ktorého obsahom je hodnotené opatrenie s vplyvom na podnikateľské prostredie legislatívneho charakteru (ex ante štádium nelegislatívneho materiálu), a to v porovnaní so znením doložky vybraných vplyvov a analýz vplyvov k návrhu právneho predpisu, prostredníctvom ktorého sa toto hodnotené opatrenie legislatívneho charakteru prijalo (ex ante štádium návrhu právneho predpisu), odporúča sa, aby gestor ex post hodnotenia na tieto rozdiely v hodnotení ex ante vplyvov v uvedených ex ante fázach poukázal v príslušných bodoch tohto formulára a zároveň ich aj popísal a odôvodnil.

3. Ex post konzultácie s podnikateľskými subjektmi

Odporúčaný postup a odporúčané obsahové náležitosti vykonania ex post konzultácií

Ex post konzultácie je vhodné uskutočniť vo forme **cielených** ex post konzultácií **a zároveň** aj vo forme **verejných** ex post konzultácií.

Na vykonanie cielených ex post konzultácií gestor ex post hodnotenia osloví dotknuté podnikateľské subjekty aj dotknuté zastupiteľské organizácie podnikateľských subjektov (účastníci konzultácií).

Účastníci konzultácií sú tie subjekty, pri ktorých sa s ohľadom na vecné zameranie hodnoteného opatrenia predpokladali vplyvy, ale aj podnikateľské subjekty, ktorých podnikateľská činnosť je dotknutá hodnoteným opatrením, aj keď sa vplyvy nepredpokladali.

Okrem cieleného oslovenia účastníkov konzultácií gestor ex post hodnotenia zároveň na vykonanie verejných ex post konzultácií môže zaslať Ministerstvu hospodárstva SR informáciu o začatí verejných ex post konzultácií na adresu expost@mhsr.sk, ktorej obsahom sú všetky relevantné informácie, ktoré sa týkajú základných identifikačných údajov hodnoteného opatrenia (bod 1 tohto formulára) alebo túto informáciu o začatí verejných ex post konzultácií gestor ex post hodnotenia zverejní na svojom webovom sídle, ak sám vyhlási verejné ex post konzultácie. Zaslaná, resp. zverejnená informácia o začatí verejných ex post konzultácií má obsahovať aj termín, dokedy je možné zo strany podnikateľskej verejnosti vyjadriť záujem o verejné ex post konzultácie, ktorý zároveň ohraničuje aj obdobie zverejnenia informácie určené gestorom ex post hodnotenia. Obdobie zverejnenia informácie sa neodporúča stanoviť kratšie ako štyri kalendárne týždne. Informácia o začatí verejných ex post konzultácií môže

obsahovať aj informácie, ktoré vyjadrujú predbežný postoj gestora ex post hodnotenia k základným cieľom a fungovaniu hodnoteného opatrenia, najmä o dôvode vzniku hodnoteného opatrenia a problému, ktorý mal riešiť. Zároveň môžu byť uvedené aj informácie, či a ako je gestor ex post hodnotenia spokojný s tým, aký výsledok opatrenie prinieslo vo vzťahu k riešenému problému. V informácii o začatí verejných ex post konzultácií gestor ex post hodnotenia uvedie údaje na kontaktnú osobu, ktorú je možné kontaktovať v súvislosti s vyjadrením záujmu o vykonanie verejných ex post konzultácií. Odporúča sa uviesť meno, priezvisko a funkciu kontaktnej osoby, e-mailový a telefonický kontakt.

Verejné ex post konzultácie slúžia na zvýšenie transparentnosti ex post hodnotenia a vytvárajú priestor na zapojenie sa do ex post konzultácií aj pre ďalšie subjekty, ktorých podnikateľskú činnosť ovplyvňuje hodnotené opatrenie. Po zverejnení informácie o začatí verejných ex post konzultácií sa preto môžu do procesu konzultácií zapojiť aj ďalšie podnikateľské subjekty (nielen cielene oslovené gestorom ex post hodnotenia), ktorých podnikateľskú činnosť ovplyvňuje hodnotené opatrenie.

Počas obdobia zverejnenia informácie o začatí verejných ex post konzultácií môže gestor ex post hodnotenia začať vykonávať aj cieleňé konzultácie.

Formu ex post konzultácií je vhodné zvoliť podľa cieľovej skupiny, konzultovanej témy a finančných a časových kapacít gestora ex post hodnotenia a tiež účastníka konzultácií. Medzi bežné formy patria poradné a expertné výbory, zasadnutia pracovných skupín, verejné rokovania, semináre, odborné stretnutia, elektronické konzultácie, dotazníky a pod.

Pred začatím ex post konzultácií si gestor ex post hodnotenia dohodne s účastníkmi jasný cieľ ex post konzultácií. Ex post konzultácie sú zamerané aj na získanie podkladových údajov pre vypracovanie ex post hodnotenia. Účastníci pritom môžu navrhnúť alternatívne riešenia problematických opatrení napr. v podobe zmeny ich paragrafového znenia, alebo zmeny aplikačnej praxe, t. j. spôsobu ich uplatňovania, resp. vykonávania v praxi.

Obsahom a cieľom ex post konzultácií je najmä:

- určiť všetkých dotknutých účastníkov;
- získať pohľad na hodnotenú problematiku vyplývajúcu z praxe;
- identifikovať alternatívne riešenia na zlepšenie hodnoteného stavu vrátane zmiernenia rizika prípadných nepredvídaných negatívnych dôsledkov, a to zmenou v právnych predpisoch, zmenou v nastavení opatrenia a/alebo zmenou aplikačnej praxe, na ktorých je zhoda zúčastnených strán za dodržania rovnováhy medzi protichodnými záujmami.

Gestor ex post hodnotenia poskytne účastníkovi vopred všetky potrebné informácie a podkladové materiály na diskusiu v rámci ex post konzultácií a informuje ich o bodoch diskusie ako aj o očakávaných vstupoch od účastníkov.

V tabuľkovej časti v bodoch 3.1. až 3.7. je potrebné uviesť všetky požadované informácie zrozumiteľným a jednoznačným vyjadrením.

V súvislosti s účastníkmi ex post konzultácií gestor ex post hodnotenia zároveň špecifikuje, ktorých účastníkov oslovil priamo, v rámci cieleňých ex post konzultácií a ktorí účastníci prejavili záujem v rámci verejných ex post konzultácií. Zároveň je vhodné špecifikovať, s ktorými účastníkmi má gestor ex post hodnotenia vytvorenú dlhodobejšiu spoluprácu

s cieľom pravidelného poskytovania spätnej väzby k fungovaniu hodnoteného opatrenia v praxi a s ktorými účastníkmi boli uskutočnené ex post konzultácie ad hoc pre potreby vykonania ex post hodnotenia.

4. Porovnanie predpokladaných (ex ante) a skutočných (ex post) nákladov opatrení s vplyvom na podnikateľské prostredie

Metodika kalkulácie nákladov ex post vychádza z metodiky kalkulácie nákladov ex ante uvedenej v prílohe č. 3a jednotnej metodiky - Analýza vplyvov na podnikateľské prostredie. Rozdiel je v tom, že kým pri kalkulácii v rámci ex ante prípravy opatrení sa odhadujú predpokladané náklady (pred nadobudnutím účinnosti, resp. ich uplatňovania), tak pri kalkulácii v rámci ex post sa zisťujú skutočné náklady (istý čas po nadobudnutí účinnosti resp. ich pôsobení v podnikateľskom prostredí).

Tabuľku č. 1 a Tabuľku č. 2 vygeneruje excel (príloha č. 9b Kalkulačka nákladov podnikateľského prostredia pre ex post hodnotenie) automaticky. Následne je potrebné tieto tabuľky skopírovať a primerane upraviť podľa prázdných vzorových tabuliek tohto formulára a nahradiť nimi tieto prázdne vzorové tabuľky. Samotná kalkulačka nákladov podnikateľského prostredia pre ex post hodnotenie uvedená v prílohe č. 9b jednotnej metodiky (ďalej len „Kalkulačka nákladov ex post“) obsahuje vysvetlivky aj návod na vyplňanie.

Tabuľky č. 1 a 2 – vysvetlenie k stĺpcom:

Zrozumiteľný a stručný opis opatrenia vyjadrujúci zdroj nákladov na podnikateľské prostredie - v tomto stĺpci sa uvedie stručne a výstižne aj dôvod zvýšenia/zníženia nákladov na podnikateľské prostredie. Nekopíruje sa paragrafové znenie opatrenia.

Lokalizácia – uvedie sa názov kapitoly a číslo strany nelegislatívneho materiálu, ktorého obsahom je hodnotené opatrenie; ak ide o opatrenie, ktoré je legislatívneho charakteru, uvedie sa aj číslo právneho predpisu, paragraf, odsek, písmeno a bod, v ktorom je upravené predmetné opatrenie.

Náklady ex post v € - sumár ročných nákladov podnikateľského prostredia, ktoré prinieslo do praxe prijatie opatrenia v eurách.

Náklady ex ante v € - sumár predpokladaných nákladov podnikateľského prostredia, ktoré sú ex ante odhadnuté pri príprave opatrenia v eurách.

Rozdiel v € - rozdiel medzi predchádzajúcimi dvomi položkami (náklady ex post mínus náklady ex ante). Vygeneruje Kalkulačka nákladov ex post.

Účinnosť opatrenia legislatívneho charakteru alebo dátum začiatku jeho uplatňovania pri opatreniach nelegislatívneho charakteru uvedie sa dátum účinnosti, ak ide o opatrenie legislatívneho charakteru a dátum schválenia nelegislatívneho materiálu vládou Slovenskej republiky, ak ide o opatrenie nelegislatívneho charakteru, ktoré je jeho obsahom.

Kategória dotknutých subjektov: gestor ex post hodnotenia definuje kategóriu dotknutých subjektov, ktoré sú ovplyvnené hodnoteným opatrením. Napr. ubytovacie zariadenia, autoškoly a pod. alebo všetky podniky. Ak sa opatrenie týka celého podnikateľského prostredia, uvedenia sa „všetky kategórie“.

Počet subjektov v dotknutej kategórii: uvedie sa počet dotknutých subjektov v posudzovanej kategórii. Ak má jedno opatrenie rôzny vplyv na zmenu nákladov viacerých kategórií podnikov, tak pre každú takúto kategóriu je potrebné uviesť samostatný riadok. Tento údaj je potrebné konzultovať v rámci ex post konzultácií. Môže byť určený presne na základe evidencie zodpovedných útvarov za predchádzajúce obdobie, prostredníctvom štatistík podľa SK NACE klasifikácie, iných štatistík alebo expertným odhadom a podobne. Ak sa týka všetkých kategórií, tak uvedie celkový počet dotknutých subjektov.

Počet subjektov MSP v dotknutej kategórii: ak má opatrenie vplyv aj na malé a stredné podniky (MSP), tak sa uvedie ich počet (kategóriu MSP tvoria podniky, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 miliónov eur a/alebo celková ročná bilančná suma neprevyšuje 43 miliónov eur).

Vplyv na 1 podnikateľa v eurách: vypočíta *Kalkulačka nákladov ex post* na základe údajov v predchádzajúcich stĺpcoch.

Vplyv na kategóriu subjektov v eurách: vypočíta *Kalkulačka nákladov ex post* na základe údajov v predchádzajúcich stĺpcoch.

EX ANTE: Náklady na kategóriu dotknutých subjektov v € - vypočíta *Kalkulačka nákladov ex post* na základe údajov prekopírovaných z Analýzy vplyvov na podnikateľské prostredie alebo z Kalkulačky nákladov, ktorá je súčasťou materiálu v rámci jeho ex ante schvaľovacieho procesu.

EX POST - EX ANTE: Rozdiel v nákladoch na kategóriu dotknutých subjektov v € - rozdiel medzi predchádzajúcimi dvomi stĺpcami. Vypočíta *Kalkulačka nákladov ex post*.

Vysvetlenie metodiky kalkulácie nákladov:

Priame finančné náklady – poplatky: vyplňa sa, ak sa opatrením zaviedol či zrušil poplatok alebo sa zmenila jeho výška (výnimka z ex post hodnotenia sa vzťahuje na poplatky, ktorých cieľom je znižovanie negatívnych externalít). Ide o ročný vplyv na podnikateľské prostredie v eurách. Dôležité je kvantifikovať aj poplatky, ktoré do rozpočtu verejnej správy nevstupujú. Kvantifikované vplyvy (v eurách na podnikateľské prostredie) sa rozdelia na tie, ktoré podnikateľom zvyšujú náklady a na tie, ktoré znižujú náklady.

Medzi poplatky patria napr. poplatok za vydanie osvedčenia o živnostenskom oprávnení. Medzi poplatky nepatria pokuty.

Nepriame finančné náklady: vyplňa sa, ak sa opatrením zaviedli či zrušili nepriame finančné náklady alebo sa zmenila ich výška. Kvantifikované vplyvy (v eurách na podnikateľské prostredie) sa rozdelia na tie, ktoré podnikateľom zvyšujú náklady a na tie, ktoré znižujú náklady. Pri objektívnej nedostupnosti požadovaného údajov sa použije expertný odhad na základe ex post konzultácií.

Nepriame finančné náklady – sú náklady, ktoré musí podnikateľ vynaložiť na účely zabezpečenia súladu výroby, služieb, interných procesov, vybavenia prevádzky s požiadavkami regulácie (napr. náklady spojené so zabezpečením ochranných pracovných odevov, náklady na zabezpečenie pitného režimu, náklady na vybavenie prevádzky elektronickou registračnou pokladňou, náklady na školenie, na získanie potrebných vedomostí nevyhnutných na dosiahnutie určitého diplomu alebo osvedčenia a iné). Patria sem aj, príplatky k mzde, príspevky zamestnancom, cestovné náhrady, stravné a pod.

Administratívne náklady: vyplňa sa, ak sa opatrením zaviedli či zrušili administratívne náklady alebo sa zmenila ich výška. Kvantifikované vplyvy (v eurách na podnikateľské prostredie) sa rozdelia na tie, ktoré podnikateľom zvyšujú náklady a na tie, ktoré znižujú náklady. Pri kvantifikácii administratívnych nákladov je možné použiť expertný odhad na základe ex post konzultácií.

Administratívne náklady – ide o nákladové vyjadrenie času, ktorý strávi podnikateľ resp. jeho zamestnanci realizáciou konkrétnych činností v súvislosti s dodržiavaním regulačných povinností resp. pri plnení informačnej povinnosti. Patria sem aj administratívne náklady súvisiace so samotným oboznámením sa s novou reguláciou a jej implementáciou.

Zmeny v administratívnej náročnosti plnenia povinností spojené s daňami, odvodmi, clami a poplatkami vrátane poplatkov, ktorých cieľom je znižovať negatívne externality, sa kvantifikujú v rámci administratívnych nákladov aj keď samotná výška či sadzba takýchto nákladov je predmetom výnimky z ex post hodnotenia. Ide o **ročný vplyv** na podnikateľské prostredie v eurách. Kvantifikované vplyvy (v eurách na podnikateľské prostredie) sa rozdelia na tie, ktoré podnikateľom zvyšujú náklady a na tie, ktoré znižujú náklady.

4.1. Doplnujúce informácie k spôsobu výpočtu vplyvov jednotlivých opatrení na náklady podnikateľského prostredia a vysvetlenie rozdielu kvantifikácií ex post a ex ante

V tejto časti gestor ex post hodnotenia uvedie doplnujúce informácie k tabuľke č. 2 a k údajom vyplneným v Kalkulačke nákladov ex post tak, aby umožňovali samotnému gestorovi ex post hodnotenia v budúcnosti (napr. pri ďalšom ex post hodnotení) posúdiť spôsob a správnosť výpočtov. Osobitne sa uvedú aj jednotlivé **zdroje dát** použité na výpočty, expertné odhady a tiež ako sú tieto údaje overené účastníkmi ex post konzultácií. Pri odkazoch z internetu je potrebné uviesť konkrétnu podstránku, odkiaľ sú čerpané dáta, nielen kmeňovú adresu webu a zároveň aj dátum, kedy bola informácia z danej podstránky prebratá.

Metodika kvantifikácie vplyvov jednotlivých opatrení:

I. Identifikovanie typov nákladov, ktoré mení opatrenie

Niektoré opatrenia menia len jeden typ nákladov, iné viacero. Dôležité je preto opatrenie rozložiť na menšie nákladové položky podľa typov nákladov (Priame finančné náklady – poplatky, Nepriame finančné náklady, Administratívne náklady).

Napr. Rozšírenie povinností pri protipožiarnej ochrane stavby môže obsahovať kúpu hasiacich prístrojov (nepriame finančné náklady), čas (a tým aj náklady na mzdy) vlastných zamestnancov potrebný na ich obstaranie a montáž (administratívne náklady).

II. Výpočet jednotlivých typov nákladov opatrenia

Náklady na 1 podnikateľa

Pri priamych finančných nákladoch – poplatkoch ide o **ročný vplyv**, z tohto dôvodu sa výška nákladov nenásobí frekvenciou. Na určenie ich výšky je potrebné pracovať najmä s údajmi zverejňovanými Ministerstvom financií Slovenskej republiky. Navyše je potrebné doplniť aj kvantifikáciu tých, ktoré nie sú príjmom rozpočtu verejnej správy (napr. zo zákona povinné poplatky komorám, asociáciám a pod.).

Priame finančné náklady na 1 podnikateľa sú vyčíslené podľa vzorca:

$$\text{Priame finančné náklady (poplatky) - ročný vplyv} / \text{Počet dotknutých subjektov}$$

Nepriame finančné náklady na 1 podnikateľa sú vyčíslené na základe vzorca:

$$\text{Nepriame finančné náklady na 1 podnikateľa} \times \text{Frekvencia}$$

Administratívne náklady na 1 podnikateľa sú vyčíslené na základe vzorca:

$$\text{Čas}^{**} \times \text{Tarifa}^{***} \times \text{Frekvencia}$$

* Pokyny k vyplneniu frekvencie plnenia povinnosti sú uvedené nižšie

** Pokyny k vyplneniu časovej náročnosti sú uvedené v rámci overeného odhadu trvania povinnosti

*** Tarifa – pre zjednodušenie výpočtov vychádza z priemernej ceny práce, ktorá je uvedená v Kalkulačke nákladov ex post (priemerná mzda + odvody zamestnávateľa).

Celkové náklady na 1 podnikateľa sú vyčíslené na základe vzorca:

$$\text{Priame finančné náklady (poplatky) na jedného podnikateľa - ročný vplyv} + \text{Nepriame finančné náklady na jedného podnikateľa} + \text{Administratívne náklady na jedného podnikateľa}$$

Náklady na celé podnikateľské prostredie

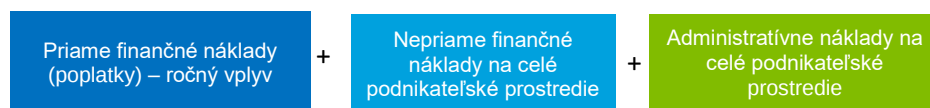
Priame a nepriame finančné náklady na celé podnikateľské prostredie sú vyčíslené na základe vzorca:

$$\text{Priame finančné náklady (poplatky) - ročný vplyv} + \text{Nepriame finančné náklady na jedného podnikateľa} \times \text{Počet dotknutých subjektov}$$

Administratívne náklady na celé podnikateľské prostredie sú vyčíslené na základe vzorca:

$$\text{Čas} \times \text{Tarifa} \times \text{Frekvencia} \times \text{Počet dotknutých subjektov}$$

Celkové náklady na celé podnikateľské prostredie sú vyčíslené na základe vzorca:

Overený odhad trvania povinností pri administratívnych nákladoch (čas v minútach)

Gestor ex post hodnotenia musí disponovať údajmi o trvaní povinností podnikateľských subjektov, ktoré sú v jeho kompetencii. Môže ich získať na základe vlastných meraní a overiť počas ex post konzultácií. Taktiež je ich možné získať na základe informácií od účastníkov ex post konzultácií.

V kvantifikácii je potrebné zohľadniť časové parametre ako sú *napr. trvanie spracovania, čas potrebný na zaslanie, materiálne náklady na podanie a podobne*. Gestor ex post hodnotenia následne spočíta všetky jednotlivé povinnosti a uvedie ich súčet vyjadrený v minútach.

Frekvencia plnenia povinností pri administratívnych nákladoch

Východiskom, ktorým je stanovovaná frekvencia plnenia povinností, je obdobie 1 roka. Povinnosti môžu byť plnené pravidelne na ročnej báze, polročne, kvartálne, raz za niekoľko rokov alebo jednorazovo (*napr. povinnosti v súvislosti so vznikom a ukončením podnikania*) alebo nepravidelne (pri zriedkavom výskyte určitej udalosti *napr. vznik priemyselnej havárie*). Koeficienty na výpočet nákladov opatrenia zodpovedajúce frekvencii plnenia sú uvedené v tabuľke. Koeficient „jednorazovo“ vychádza z dĺžky volebného obdobia (4 roky), v rámci ktorého je ambícia, že vláda Slovenskej republiky stihne odstrániť jednorazovú záťaž, ktorú vytvorí.

Tabuľka koeficientov frekvencie

Frekvencia plnenia povinnosti	Koeficient frekvencie	Frekvencia plnenia povinnosti	Koeficient frekvencie
1 – krát ročne	1	každé 2 roky	0,50
2 – krát ročne (polročne)	2	každé 3 roky	0,33
3 – krát ročne	3	každé 4 roky	0,25
4 – krát ročne (štvrt'ročne)	4	každých 5 rokov	0,20
Mesačne	12	nepravidelne/ jednorazovo	0,25

5. Porovnanie predpokladaných (ex ante) a skutočných (ex post) vplyvov na konkurencieschopnosť, produktivitu a iných vplyvov na podnikateľské prostredie

Vplyvy na konkurencieschopnosť a produktivitu opatrení s vplyvom na podnikateľské prostredie

5.1. Konkurencieschopnosť ex post

Došlo k vytvoreniu resp. k zmene bariér na trhu?

Zaobchádza resp. zaobchádzalo sa s niektorými podnikmi alebo produktmi v porovnateľnej situácii rôzne (napr. špeciálne režimy pre mikro, malé a stredné podniky tzv. MSP)?

Ovplyvňuje, resp. ovplyvnilo opatrenie cezhraničné investície (príliv/odliv zahraničných investícií resp. uplatnenie slovenských podnikov na zahraničných trhoch)?

Ovplyvnila sa dostupnosť základných zdrojov (financie, pracovná sila, suroviny, mechanizmy, energie atď.)?

Ovplyvňuje, resp. ovplyvnilo opatrenie inovácie, vedu a výskum?

Ako prispieva alebo prispelo opatrenie k cieľu Slovenska mať najlepšie podnikateľské prostredie spomedzi (najmä susediacich) krajín EÚ?

Na základe odpovedí na uvedené otázky sa zaškrtnú a popíše, či opatrenie konkurencieschopnosť zvyšuje, nemení alebo znižuje. Popis okrem zdôvodnenia zaškrtnutého vplyvu obsahuje zároveň aj odpovede na vyššie uvedené otázky.

V princípe existujú tri možnosti, ako môžu opatrenia s vplyvom na podnikateľské prostredie ovplyvniť fungovanie podnikateľských subjektov na trhu:

- a) *stanovením resp. zmenou podmienok pre vstup na trh a začatie podnikania* – napríklad problém s otvorením prevádzkarne, vysoké vstupné náklady, náročné administratívne procedúry a pod.,
- b) *stanovením resp. zmenou podmienok pre správanie sa na trhu* – nové povinnosti a požiadavky pre existujúcich podnikateľov môžu znamenať obmedzenie rozsahu podnikania pre podnikateľské subjekty, čo im môže spôsobovať ťažkosti pri profilovaní sa na trhu alebo až stratu istého segmentu trhu,
- c) *stanovením resp. zmenou podmienok, ktoré vedú k zmenám v štruktúre trhu* – spravidla ide o také opatrenia, ktoré postihujú iba veľké podnikateľské subjekty.

Gestor ex post hodnotenia v tejto časti preto uvedie, či dochádza, resp. došlo k vytvoreniu resp. zmene bariér pre vstup na trh pre nových výrobcov, dodávateľov, poskytovateľov či odberateľov tovarov alebo služieb a či došlo k sprísneniu regulácie správania sa pre niektoré podniky.

Gestor ex post hodnotenia opíše tiež situácie, kedy sa zaobchádzalo s niektorými podnikmi alebo produktmi v porovnateľnej situácii rôzne (napríklad špeciálne režimy pre MSP alebo vytvorenie povinného produktu zo zákona).

Gestor ex post hodnotenia opíše, či a aký vplyv malo hodnotené opatrenie na prekážky pri vývoze alebo dovoze z tretích krajín a či ovplyvnilo cezhraničné investície (príliv/odliv zahraničných investícií resp. uplatnenie slovenských podnikov na zahraničných trhoch).

Gestor ex post hodnotenia zároveň posúdi priame aj nepriame vplyvy so zameraním na dostupnosť zdrojov financovania, pracovnej sily, surovín, polotovarov, súčiastok, strojov a zariadení, energií a pod. Z hľadiska prístupu k financiám uvedie, či sa vytvorili nové možnosti financovania aktivít pre podnikateľov, napríklad vo forme dotácií, úverov, alebo sa zjednodušil prístup k existujúcim nástrojom financovania.

Gestor ex post hodnotenia na záver tejto časti uvedie, či a ako prispieva hodnotené opatrenie k cieľu Slovenska mať najlepšie podnikateľské prostredie spomedzi (najmä susediacich) krajín EÚ.

5.2. Porovnanie hodnotenia konkurencieschopnosti v ex post a v ex ante

Na základe odpovedí na vyššie uvedené otázky a uvedeného ex post hodnotenia vplyvu opatrenia na konkurencieschopnosť a ich porovnanie s ex ante hodnotením vplyvu tohto opatrenia na konkurencieschopnosť sa popíše, či pri hodnotenom opatrení boli tieto vplyvy dostatočne predpokladané a ak neboli, uvedie sa odôvodnenie tohto rozdielu medzi očakávaniami a skutočnosťou. Ak rozdiel medzi ex ante hodnotením a ex post hodnotením spôsobili zmeny vyplývajúce z iniciatívy poslancov, uvedú sa podrobnosti aj o tejto skutočnosti. Ak sa vyskytli nepredvídané vplyvy, uvedie sa o aké vplyvy ide a aké sú dôvody ich vzniku.

5.3. Produktivita ex post

Gestor ex post hodnotenia na základe odpovede na uvedenú otázku (*Aký má opatrenie vplyv na zmenu pomeru medzi produkciou podnikov a ich nákladmi?*) vyberie, aký má, resp. malo vplyv hodnotené opatrenie na produktivitu (zvyšuje, nemení, znižuje produktivitu) a napíše zdôvodnenie. Produktivita predstavuje pomer medzi vyprodukovaným množstvom a vstupmi použitými pri výrobe vo finančnom vyjadrení. Zvýšiť ju je možné takou zmenou regulácie, ktorá zníži podnikom náklady alebo umožní produkovať viac pri nezmenených nákladoch alebo kombinovaným spôsobom prispieva k zlepšeniu pomeru medzi produkciou a nákladmi podnikov.

Napríklad: Ak ide o opatrenie, ktoré znižuje náklady podnikateľom a nemá negatívny vplyv na veľkosť produkcie, tak dochádza k zvýšeniu produktivity. Ak ide o opatrenie, ktoré zvyšuje náklady podnikateľom a nemá iný väčší pozitívny vplyv na zvýšenie produkcie, tak dochádza k zníženiu produktivity.

5.4. Porovnanie hodnotenia produktivity v ex post a v ex ante

Na základe odpovede na vyššie uvedenú otázku a uvedeného ex post hodnotenia vplyvu opatrenia na produktivitu a ich porovnanie s ex ante hodnotením vplyvu tohto opatrenia na produktivitu sa popíše, či pri hodnotenom opatrení boli tieto vplyvy dostatočne predpokladané a ak neboli, uvedie sa odôvodnenie tohto rozdielu medzi očakávaniami a skutočnosťou. Ak rozdiel medzi ex ante hodnotením a ex post hodnotením spôsobili zmeny vyplývajúce z iniciatívy poslancov, uvedú sa podrobnosti aj o tejto skutočnosti. Ak sa vyskytli nepredvídané vplyvy, uvedie sa o aké vplyvy ide a aké sú dôvody ich vzniku.

5.5. Iné vplyvy na podnikateľské prostredie

Ak má hodnotené opatrenie iné vplyvy na podnikateľské prostredie, ktoré nemožno zaradiť do predchádzajúcich častí tohto formulára, tu sa uvedú. Zároveň sa uvedie, či ide o pozitívne alebo negatívne vplyvy. Patria sem:

- sankcie alebo pokuty, ako dôsledok porušenia právne záväzných ustanovení;

- vplyvy súvisiace so žiadosťami o alebo prijímaním dotácií, fondov, štátnej pomoci a čerpaním iných obdobných foriem podpory zo strany štátu, keďže sú sprievodným javom uchádzania sa či získania benefitov, na ktoré nie je právny nárok priamo zo zákona, ale vzniká na základe prejavu vôle dotknutého subjektu;
- regulované ceny podľa zákona č. 18/1996 Z. z. o cenách;
- iné vplyvy, ktoré vznikli, ale nemožno ich zaradiť do predchádzajúcich častí.

Gestor ex post hodnotenia do tejto časti uvedie a popíše nasledovné informácie:

- Pri sankciách a pokutách sa uvedú tie zmeny, ktoré mali vplyv na podnikateľské prostredie. Môžu sa uviesť údaje o ich celkovom ročnom výbere alebo inak kvantifikovať celkový ročný vplyv (a prípadne ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím, v ktorom hodnotené opatrenie nebolo ešte účinné). Dôležité je však kvalitatívne popísať ich vplyv na podnikateľské prostredie.
- Pri dotáciách, fondoch, štátnej pomoci a iných formách podpory zo strany štátu sa kvalitatívne popíšu pozitívne a negatívne vplyvy na podnikateľské prostredie. V prípade zmeny administratívnej náročnosti je tieto vplyvy vhodné aj kvantitatívne zhodnotiť.
- Pri regulovaných cenách sa uvedie kvalitatívne a kvantitatívne hodnotenie ročného finančného vplyvu na podnikateľské prostredie.

Príklady:

- zmena výšky alebo mechanizmu udeľovania pokút,
- zmeny na tlačivách a v povinných prílohách v rámci žiadostí o dotácie
- zmeny regulovaných cien, napríklad v oblasti telekomunikácií, energetiky, financií a iných.

5.6. Porovnanie hodnotenia iných vplyvov na podnikateľské prostredie v ex post a v ex ante

Na základe uvedeného ex post hodnotenia iných vplyvov na podnikateľské prostredie a jeho porovnania s ex ante hodnotením týchto vplyvov sa popíše, či pri hodnotenom opatrení boli tieto vplyvy dostatočne predpokladané a ak neboli, uvedie sa odôvodnenie tohto rozdielu medzi očakávaniami a skutočnosťou. Ak rozdiel medzi ex ante hodnotením a ex post hodnotením spôsobili zmeny vyplývajúce z iniciatívy poslancov, uvedú sa podrobnosti aj o tejto skutočnosti. Ak sa vyskytli nepredvídané vplyvy, uvedie sa o aké vplyvy ide a aké sú dôvody ich vzniku.

6. Vhodnosť opatrenia na dosiahnutie cieľa z pohľadu podnikateľského prostredia a výsledok ex post hodnotenia

Do riadku 6.1. sa skopíruje opis hodnoteného opatrenia z bodu 1.2. formulára.

Do riadku 6.2. sa opíše problém, ktorý malo hodnotené opatrenie riešiť a príčiny existencie tohto problému.

Do riadku 6.3. Uvedú sa informácie, aké kritériá (indikátory) boli identifikované v ex ante fáze (nielen v doložke vybraných vplyvov) a aké boli skutočne sledované pre (budúce) ex post

hodnotenie opatrenia od začiatku jeho zavádzania do praxe; ak vznikol rozdiel medzi pôvodným určením indikátorov a reálnym sledovaním, tento rozdiel sa odporúča popísať a vysvetliť. Ak je to potrebné, uvedú sa aj informácie o monitorovaní a vyhodnocovaní potrebných údajov. Uvedú sa aj informácie o problémoch, ak vznikli, v súvislosti s dostupnosťou potrebných údajov a ich vyhodnocovaním. Zároveň sa uvedie, či sa udiali také významné zmeny v prostredí, ktoré mali vplyv na pôsobenie hodnoteného opatrenia v praxi a na dosiahnutie jeho cieľov. Zároveň sa popíšu tieto zmeny a ich vplyvy. Ide najmä o posúdenie spoločenských zmien v prostredí, ktorými sú ekonomické zmeny (napr. vývoj inflácie), sociálne zmeny (napr. miera nezamestnanosti, nedostatok pracovnej sily v niektorých odvetviach), politické zmeny (zmeny spoločenských preferencií, zmeny priorít vlády), technologické (napr. nové technológie výroby, spôsobu komunikácie), demografické zmeny (napr. očakávaná dĺžka života).

Do riadku 6.4. sa uvedie, či je problém, ktorý malo hodnotené opatrenie riešiť, odstránený úplne, čiastočne (v akej miere) alebo nie je odstránený vôbec. Uvedie sa, ako boli naplnené stanovené ciele. Ak cieľ zatiaľ nie je splnený, uvedie sa, aká je pravdepodobnosť jeho dosiahnutia v budúcnosti (pri zachovaní aktuálneho znenia hodnoteného opatrenia). Zároveň sa uvedie, či to, že cieľ nie je splnený, je očakávaný vývoj v hodnotenom období (splnenie cieľa sa očakávalo neskôr) alebo ak nie, uvedú sa príčiny tejto skutočnosti. Zároveň sa uvedie, aj na základe informácií v predchádzajúcom riadku, či je potrebné nastaviť iné kritériá/indikátory pre ďalšie ex post hodnotenie v porovnaní s tými, ktoré boli pre toto ex post hodnotenie určené v ex ante fáze, rep. monitorované a vyhodnocované od začiatku jeho uplatňovania a ak áno, uvedie sa popis a vysvetlenie tejto zmeny v nastavení kritérií (indikátorov).

Do riadku 6.5. sa uvedie, či sa vyskytli nepredvídané vplyvy hodnoteného opatrenia na podnikateľské prostredie, o aké vplyvy ide a čo ich spôsobuje. Môže ísť o nepredvídané vplyvy, ktoré počas ex ante fázy neboli predpokladané, ale mohli a mali byť, alebo ide o nepredvídané vplyvy, ktoré v ex ante fáze nebolo možné očakávať. Popíšu sa tie nepredvídané vplyvy, ktoré nie sú uvedené v riadku 6.3. Uvedie sa, či sa v súvislosti s uplatňovaním hodnoteného opatrenia a jeho nepredvídanými dôsledkami na podnikateľské prostredie nevytvorili nové problémy v podnikateľskom prostredí, ktoré je potrebné riešiť. Zhodnotí sa tiež, či je opatrenie aj napriek svojim nepredvídaným dôsledkom stále opodstatnené, resp. či je opodstatnené v aktuálnom znení, a ak už nie je opodstatnená, uveďte do akej miery.

Do riadku 6.6. sa na základe skutočností uvedených v predchádzajúcich riadkoch uvedie, či je hodnotené opatrenie aj naďalej potrebné vo vzťahu k riešenému problému, resp. sa uvedie, či je nástrojom na riešenie vhodným v plnej miere. Uvedie sa, či riešenie problému prostredníctvom hodnoteného opatrenia je primerané voči nákladom, ktoré prináša podnikateľskému prostrediu alebo je potrebné (z pohľadu gestora ex post hodnotenia) prijať v jeho súvislosti zmeny.

Do riadku 6.7. sa uvedú alternatívne riešenia z pohľadu gestora ex post hodnotenia – ak gestor ex post hodnotenia považuje opatrenie naďalej za potrebné, tak uvedie, či je, alebo nie je možné dosiahnuť cieľ hodnoteného opatrenia jeho zmenou alebo zmenou aplikačnej praxe tak, že menej zaťažuje podnikateľské prostredie (t. j. spôsobuje nižšie náklady, nižšie bariéry vstupu na trh, nižší negatívny vplyv na produktivitu, konkurencieschopnosť).

Do riadku 6.8. sa uvedie výsledok ex post hodnotenia– označia sa zodpovedajúce alternatívy na základe výsledkov ex post konzultácií a hodnotenia opatrenia gestorom ex post hodnotenia. Alternatívu „upraviť aplikačnú prax“ je možné kombinovať s alternatívami „ponechať opatrenie“ a „upraviť opatrenie“. Výsledok ex post hodnotenia je potrebné špecifikovať na základe požadovaných informácií. Zároveň sa uvedú ďalšie podstatné informácie, napr. v akom termíne dôjde k identifikovanej zmene a názov materiálu, prostredníctvom ktorého sa táto zmena navrhne.

Pri určovaní výsledku ex post hodnotenia sa odporúčajú zohľadniť aj nasledovné skutočnosti:

- hodnotené opatrenie je možné **ponechať**, ak je naďalej potrebné na riešenie problému a zároveň dosahuje (aspoň z prevažnej miery) svoje ciele, pričom jeho náklady nie sú neprimerane vysoké vo vzťahu k prínosom z riešeného problému a neexistuje vhodnejšia alternatíva riešenia problému,
- hodnotené opatrenie je potrebné **upraviť**, ak je naďalej potrebné na riešenie problému, a zároveň dosahuje (aspoň z určitej miery) svoje ciele, pričom jeho náklady nie sú nepomerne vysoké vo vzťahu k prínosom a existuje vhodnejšia alternatíva na riešenie problému (v podobe čiastkovej modifikácie daného právneho predpisu),
- hodnotené opatrenie je potrebné **zrušiť**, ak nie je naďalej potrebné (problém je už vyriešený a na udržanie tohto stavu nie je opatrenie potrebné) alebo nedosahuje stanovené ciele, resp. ich dosahuje len za cenu neprimerane vysokých nákladov v porovnaní s prínosmi,
- ak hodnotené opatrenie k okamihu ex post hodnotenia nedosiahlo svoje ciele, avšak sú viditeľné trendy nasvedčujúce ich dosiahnutiu v blízkej budúcnosti, nie je potrebné jeho zrušenie. Podobne nie je vhodné zohľadňovať v záveroch len veľké počiatočné investičné náklady. Môže nastať situácia, kedy celkové náklady hodnoteného opatrenia za hodnotené obdobie sú výrazne vyššie ako jeho prínosy. Ak sa ale tieto náklady uskutočnili už na začiatku, po zavedení opatrenia (*napr. investície do vybavenia potrebného na splnenie zákonných povinností*), v tejto situácii môže byť vhodnejšie hodnotené opatrenie zachovať.

7. Plánovanie ďalšieho (druhého) ex post hodnotenia

Informácie súvisiace s plánovaním ďalšieho/druhého ex post hodnotenia sa bodoch 7.1., 7.2. a 7.4. uvedú, ak je výsledkom tohto (aktuálneho) ex post hodnotenia „opatrenie ponechať“, resp. pri výsledku ponechať opatrenie sa zároveň bude upravovať iba jeho aplikačná prax.

Ak nedochádza k naplneniu požadovaného cieľa, a preto je potrebné prijaté riešenie prehodnotiť a teda výsledkom aktuálneho ex post hodnotenia je opatrenie upraviť, alebo zrušiť, nie je potrebné plánovať ďalšie ex post hodnotenie, keďže pri následnom návrhu na úpravu alebo návrhu na zrušenie prijatého riešenia je nutné vykonať posúdenie vplyvov (ex ante) tejto zmeny v súlade s jednotnou metodikou.

Preto, ak je výsledkom aktuálneho ex post hodnotenia „upraviť opatrenie“ alebo „zrušiť opatrenie bez náhrady“, bod 7. Plánovanie ex post hodnotenia sa vyplní iba v bode 7.3. formulára. Ďalšie poznámky, v ktorom gestor ex post hodnotenia uvedie túto skutočnosť.

Gestor ex post hodnotenia na základe výsledkov ex post hodnotenia zváži aktuálne sledované kritéria/indikátory a uvedie tie, ktoré považuje za relevantné sledovať pre hodnotenie plnenia stanoveného cieľa (v ďalšom ex post hodnotení). Zároveň si nastaví v tejto súvislosti potrebný monitoring údajov (vrátane ich dostupnosti) a uvedie tieto informácie v bode 7.2. formulára.

Pri odôvodňovaní nepotrebnosti ďalšieho ex post hodnotenia aktuálne hodnoteného opatrenia, ktorého výsledok aktuálneho ex post hodnotenia je ho ponechať (bod 7.4. formulára), je potrebné zohľadniť skutočnosť, že ďalšie ex post hodnotenie by malo byť nepotrebné iba vo výnimočných prípadoch (napr. ak aktuálne zhodnoteného opatrenie v pomerne krátkom období stratí svoju platnosť). Aj keď z výsledkov aktuálneho ex post hodnotenia vyplýva, že sa účinky hodnoteného opatrenia už naplno prejavili v dostatočne ustálenej podobe a neočakáva sa v bežnom prostredí zmena tohto stavu, je vhodné vykonať ďalšie ex post hodnotenie ešte aspoň jedenkrát na potvrdenie tejto skutočnosti. Pri opatrení, ktorého výsledok ex post hodnotenia je ho ponechať, avšak s potrebou úpravy jeho aplikačnej praxe, je potrebné ďalšie ex post hodnotenie naplánovať pre posúdenie, či identifikovaná úprava aplikačnej praxe dosiahla svoj cieľ.